

(6) [בעלי חיים] (7) ונחם ד: ה' חולין טו. [בכירות כ"א.] (8) [חולין טו.] (9) וא"כ אינו יכול לומר האל השוא שנהם. העמק מחולפי גרסאות, (10) והיה דלא ה"י צריך לומר דבניה וכו' דמנע"י ליה למחני' דיו כו' ולמה דתנא המלא או תמלא תמלא לא משמע ליה ודשיבשו התוספות לקמן. העמק מחולפי גרסאות.

הנהרות הב"ח

לרבות שאר דברים. כל הני: אילו כן. לשון משנת שאילה הן: אף כל קדוש בכבורה. ולא מתרבי מדרשא אלא חמור הלך מה היה לך להביא שלא נכתב חמור להכי כתב חמור דע"כ כלל ופרט (א) לשאר דברים אחי: והכל בכלל. חיים דמשמע לרבות כל בעלי חיים למה לי: מי קביע שור. כרישא והדר גניבה דהוה ליה פרט וכלל דנימא הכל בכלל דנעשה כלל מוסקיף על הפרט גניבה ושור כתיב דהוה ליה כלל ופרט ושור אין מידי אחרינא לא: וכי סימא אילו נאמר קאמר. אילו נאמר שור כרישא והדר גניבה לא היה צריך לכתיב יומר ולמה לא נכתב כן: אילו נאמר שור וגניבה. כתימיה. הא ודאי ה"ל פרט וכלל ופסיר קשיא ל"י ומאי אילו כן קמהדר ליה: אלא דכתיב קאמרי. כתימיה. גניבה ושור הא הוה ליה כלל ופרט ומאי הכל בכלל דקא קשי ל"י ומאי מה הפרט מפורש דמהדר ליה הא כלל ופרט לא מרבי מידי: אחיים סמיך. גניבה דה"ל כלל קמא סמיך ליה אחיים דהו כלל בתרא ודריש כלל ופרט וכלל וסיפא דקמתי ויאמר גניבה שור ושה וחמור והכל בכלל הואיל ואחיים סמיך ליה מאי קשיא ל"י הא טפי לא כתיב אס המלא תמלא קשיא ליה דאמר במסקנא ומיחו אפסקיה גמרא למילתי דרעא כפרמי אחרימי ולא שצק לאסקויה למילתי: והא לא דמי כלל בתרא. דלא כיל אלא בעלי חיים לכלל קמא דמשמע כל דבר: הא הנא דבי רבי ישמעאל. כשיליה אלו טריפות (10) והכי קא קשיא ליה. למנא דבי חוקיה כסיפא דמילתא: אס המלא סמלא. דמשמע ריבוי למה לי. והשת' קא מפרש לה רבא לכולא מתני: הכל בכלל. דמתרבי כל בעין הפרט דבר המתלטל וגופו ממון: הא מה אני מקיים גניבה. דדרשינן בכלל ופרט לרבות כל דבר: יאמר גניבה ושור ושה וחמור וחיים והכל בכלל. אס המלא תמלא לא ל"ל ומשני אילו כן הייתי אומר אף כל ב"ח להכי איצטרין אס המלא תמלא למימר דלאו מגניבה וחיים דרשיניהו לכלל אלא מאס המלא תמלא ודשיניהו לכל הני פרטי בנייהו כדמפרש לקמן וע"ז: הדר פריך תנא דבי חוקיה מה יש לך להביא שאר ב"ח כשהוא אומר חיים בעלי חיים אמור. כלומר מתקרא דהדין נפקי אלוהו מכלל ופרט הלך מה אני מקיים כלל ופרט לרבות כל דבר ואכתי המלא תמלא למה לי. והכי מסקנא דתנא דבי חוקיה: אי

כשהוא אומר שה הרי שה אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר שור שה וגניבה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקדוש בכבורה אף כל דבר הקדוש בכבורה מה יש לך להביא חמור כשהוא אומר חמור הרי חמור אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר שור וחמור שה וגניבה והכל בכלל אילו כך הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל ב"ח מה יש לך להביא שאר בעלי חיים כשהוא אומר חיים הרי (6) חיים אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר שור ושור הוא דכתיב וכי תימא אילו נאמר קאמר אילו נאמר שור וגניבה וכו' מצינו אמרת מה הפרט מפורש הוה שור פרט וגניבה כלל פרט וכלל נעשה כלל מוסקיף על הפרט ואיתרבו להו כל מיילי אלא כדכתיב קאמרי גניבה ושור מי מצינו אמרת הכל בכלל או מה הפרט מפורש הוה ליה גניבה כלל ושור פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט שור אין מידי אחרינא לא אמר רבא תנא אחיים קא סמיך ליה וכלל ופרט וכלל קא"ל והא לא דמי כלל בתרא לכללא קמא הא תנא דבי רבי ישמעאל הוא דכ"ה"ג דריש כללי ופרטי והכי קא קשיא ליה אם המצא תמצא למה לי יאמר שור וגניבה וחיים והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקרב לגבי מוצח אף כל הקרב לגבי מוצח מה יש (8) להביא שה כשהוא אומר שה הרי שה אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר גניבה ושור וחיים והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר הקדוש בכבורה אף כל דבר הקדוש בכבורה מה יש לך להביא חמור [כשהוא אומר חמור] הרי חמור אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר גניבה ושור ושה וחמור וחיים והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל ב"ח מה יש לך להביא שאר ב"ח כשהוא אומר חיים הרי (10) חיים אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר אם המצא תמצא ל"ל אי

ככלל וא"כ המלא תמלא למה לי ומשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח עתה שאין מוצא אחר מחלק בין בעלי חיים לרבות כל דבר ועוד שאלו דאמאי הוצרך לומר מה הפרט מפורש ב"ח ה"ל למימר אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא לאחיי עופות טהורים ולא הו' מצי לאקשו"י מו כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור כו' ופסיר איצטרין המלא תמלא ואור"י דקורב זה התנא שאין לנו לתלות זה הדבר בצד עומאה (11) כיון שטומאה חלוקה יותר מדאי שזה בגמ' ובמשא חוה צדיק הצליעה דוקא ועוד שאלו למה ליה לרבה למימר דאס המלא תמלא קא קשיא ליה וצריך להפוך דברי הצרייתא ולומר גניבה ושור לימא דחוקיה אמא לפרושי למה כל הני פרטי ואס המלא תמלא סמיך וכתי מערבא ק"ל דאמרי בשני כללות הסמוכי זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט וה"ק יאמר המלא ושור וגניבה והכל בכלל אלא המלא תמלא לא חשיב להו שני כללות דדברה תורה כלשון בני אדם ומשני דמשור לחודה ועם שני כללות לא אחי ומסיק יאמר המלא ושור וחמור ושה וגניבה והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח והשתא מקיים פסיר כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור הא מה אני מקיים כלל ופרט לרבות כל דבר והוי אחי מסקנא דכרייתא שפיר דלפי מה שפרש רבא דהמלא תמלא קא קשיא ליה אין מתרץ בצרייתא עממה כלום וגם מה שמזכיר שור קודם לגניבה הוה אחי נמי שפיר והשיב לו ר"י חדא דאין לומר (12) דדברה תורה כלשון בני אדם אלא תמלא תמלא למה לי כן הייתי אומר מה הפרט מפורש קרב לגבי מוצח וקודם צבורה הא ע"כ כיון דקרב הא תנא דשני כללות הסמוכים זה לזה כרייה ומיעט וריבא דיינין ליה א"כ משני כללות הוה מרצינן כל דבר דהא ליכא למימר הטל פרט ביניהם ככני מערבא דא"כ תקשה ליה שה למה לי כדפרין בסמוך: אי

אף על גב דחמור כתיב כרישא נקט כי האי גוונא משום דלכי מסיק מילתיה שפיר: יאמר גניבה ושור וחיים והכ"ה בכל"ה. שאל הר"ר אשר מלונ"ל את ר"י הכי ק"ד דמנע"י שור וחיים מרצינן לו דבר ולא (1) ויהא אלא פרט וכלל דלא הוה מרצינן מיניה אלא ב"ח והשתא בעי לרביי בכלל ופרט וכלל טפי ממאי דמשמע כלל בתרא והשיב לו ר"י כיון דלא מסיק אחתי אדעתיה דז קדושה צבורות וקרב לגבי מוצח א"כ אס נאמר מה הפרט מפורש בעלי חיים נמלא שאין כלום בכלל בתרא דחיים יותר מכעין הפרט והואיל וכן הוא אית לן למימר דחיים כלל הוא להיות משמע כל דבר כמו גניבה צאס אינו ענין לחיים ממש תנייהו לענין כל דבר או נפרש חיים לשון חשיבות כמו אחיה לקרן ענין שגבן דלקמן ולהכי קאמר והכל בכלל דאס לא צא לרבות מכעין הפרט אלא בעלי חיים לא יחזוב שזס פרט אלא גניבה וחיים וליהו גניבה כלל וחיים פרט וג"מ בעלי חיים והא דפרין הא לא דמיא לכלל בתרא לכללא קמא אע"ג [דפרישית] דחיים משמע כל דבר כמו כלל דגניבה מ"מ הואיל ומשמעות פשט שלהן אין שזה אין לעשות כלל ופרט וכלל מהם ומשני ה"א קרב לגבי מוצח אין וכלל חיים כמשמעותיה ומכעין הפרט אנו ממשעטין שאר ב"ח שאין קריצין לגבי מוצח כמו בכל מקום דענין הפרט אחא למעוטי מכללא בתרא והכל מתיישב (10) כפי ר"י אך האחרון דקאמר יאמר גניבה שור ושה וחמור וחיים והכל בכלל דכיון דמכח פרטי בעי למימר שיהיה הכל בכלל מאי קמשי אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש בעלי חיים והא מכח פרטות צא לרבות אפי' לאו בעלי חיים ואור"י דהמתרין לא הינן דברי המקשן וחזר ומקשה לו אותה קושיא עממה ומפרש דכרי ואין נראה דאין זו סוגיית הגמ' אלא תנא אחד הוה ששאל ומשיב לעצמו לכך נראה לפרש דהתנא לרווחא דמילתא צא לפרש דאפילו תאמר שאין חילוק בין ב"ח לשאין בעלי חיים ולא ממשעטין מחיים דלאו ב"ח אפ"ה מפרטא דשור לא תרבה כל דבר המתלטל וגופו ממון ומקשה לך המלא תמלא ל"ל דהא לא מרצינן מפרטא דשור אלא דבר הקרב לגבי מוצח ומסיק יאמר גניבה ושור וחמור שה וחיים והכל

ככלל וא"כ המלא תמלא למה לי ומשני אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח עתה שאין מוצא אחר מחלק בין בעלי חיים לרבות כל דבר ועוד שאלו דאמאי הוצרך לומר מה הפרט מפורש ב"ח ה"ל למימר אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא לאחיי עופות טהורים ולא הו' מצי לאקשו"י מו כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור כו' ופסיר איצטרין המלא תמלא ואור"י דקורב זה התנא שאין לנו לתלות זה הדבר בצד עומאה (11) כיון שטומאה חלוקה יותר מדאי שזה בגמ' ובמשא חוה צדיק הצליעה דוקא ועוד שאלו למה ליה לרבה למימר דאס המלא תמלא קא קשיא ליה וצריך להפוך דברי הצרייתא ולומר גניבה ושור לימא דחוקיה אמא לפרושי למה כל הני פרטי ואס המלא תמלא סמיך וכתי מערבא ק"ל דאמרי בשני כללות הסמוכי זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט וה"ק יאמר המלא ושור וגניבה והכל בכלל אלא המלא תמלא לא חשיב להו שני כללות דדברה תורה כלשון בני אדם ומשני דמשור לחודה ועם שני כללות לא אחי ומסיק יאמר המלא ושור וחמור ושה וגניבה והכל בכלל אילו כן הייתי אומר מה הפרט מפורש ב"ח והשתא מקיים פסיר כשהוא אומר חיים הרי חיים אמור הא מה אני מקיים כלל ופרט לרבות כל דבר והוי אחי מסקנא דכרייתא שפיר דלפי מה שפרש רבא דהמלא תמלא קא קשיא ליה אין מתרץ בצרייתא עממה כלום וגם מה שמזכיר שור קודם לגניבה הוה אחי נמי שפיר והשיב לו ר"י חדא דאין לומר (12) דדברה תורה כלשון בני אדם אלא תמלא תמלא למה לי כן הייתי אומר מה הפרט מפורש קרב לגבי מוצח וקודם צבורה הא ע"כ כיון דקרב הא תנא דשני כללות הסמוכים זה לזה כרייה ומיעט וריבא דיינין ליה א"כ משני כללות הוה מרצינן כל דבר דהא ליכא למימר הטל פרט ביניהם ככני מערבא דא"כ תקשה ליה שה למה לי כדפרין בסמוך: אי

יב א מיי פ"א מהל
גניזה הלכה ד סג
עין ע"א

א) שבעות ה. (חולין קו;
זמנים מד. ברכות נא.
ע"פ). ב) שבעות דף ה.
חולין דף טו. ברכות נא.
ג) ע"פ חוקי שבעות ה.
ד"ה דמא. ד) לקמן עה.
ה) סוטה ג. שבעות יט.
ו) ממנות י. (ו) גיטין ד' עו.
ז) י"ט (ו) י"ט (א) ק"א י"ב
ומה' שמה גביה דלא פיי
ליה לללא קמא ומהר"ש
גביה דלא דמי לפרטי ה"מ
ב"מ י"ט (ו) י"ט (א) ק"א י"ב
כ"ה (א) וי"ט דריש בעלמא
כלל דלא דמי להדי לפרטי
כלומר כלל ופרט וכלל
לומר נהן מה הפרט ע"ל
ז) ויקרא (ט) ויקרא
(א) י"ט (א) שמות כז.
ח) ב"מ י"ט (א) וי"ט
בבב"ש ר"ש קידושין ק"י
(ד) ו"ל (א) כלל דלא
למה ל' לכות עין הפרט
הא שפרט עמנו ששעמ כל
העמק מחלוסי גרמאח.

תורה אור השלם

1. אם המצא תמצא
כידו הנגדה משור עד
חמור עד שיה חיים שנים
ישלם: שמות כב ג
2. על כל דבר פשע על
שור על חמור על שיה
על שלמה על כל אבדה
אשר יאמר כי הוא זה
עד האלהים יאב דבר
שניהם אשר ירשיען
אלהים ישלם שנים
לדערה: שמות כב ח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה או הכי שיה
למה ל' ה"ס לאקשויו.
עין משנת מהר"י אררי
ק"י ע"א:

אז הכי שפיר קא קשיא ליה. ומאי תשובה יש בדבר: ה"ג לכות
כל דבר מהיכא מיימי לה מכלל בתרא כללל גופא חיים כתיב
ז"ס. כלומר אינטרין אס המלא תמלא דמי מגניבה וחייה דרשת
לכלל איכא למיפוך שאר דברים מהיכא מיימית להו מכללל בתרא

אף כל כללל גופיה חיים כתיב ביה
דכל היכא דרשינין כלל ופרט וכלל
אף כל מכללל בתרא מירוש כלללל
קמא למעוטי הוה דמי דכללל איהו
הו פרט וכלל דאיטרבו כל מילי
ומהני כלללל קמא למעוטי מאי דלא
דמי ליה לפרטא וכלללל בתרא לרבו
אמי דאי לאו איהו ה"ל כלל ופרט
ואין כלללל אלא מה שזפרט הלך
לא דרשינין מיימי אלא בעלי חיים
ובטיל ליה כלל ופרט דע"ג דריש
תנא דבי ר' ישמעאל בעלמא כללל
דלא דמי (ו) ליה פרטא) הני מילי לרבו
מידי דהוה כלללל בתרא: להכי
אינטרין אס המלא תמלא. למידרש
כללי מיימי דמפרש ואזיל: והא פרי
כללי דרשינין נינהו. המלא תמלא

והכי מלי למדרש מיימייהו כלל ופרט
וכלל: הטל פרט. הלא תבין
בנייהו: אלא לאווי דבר המסויים.
אין אבל דבר שאינו מסויים לא
ומיימייהו דרשינין לה ולא ממשמעותא
דש דממות הרבה שאין בהן קינן
דאי ממשמעותא דקרא נפקא מיפוק
מענין הפרט דשור: ה"ג דתנא דבי
ר' ישמעאל כתיב במים ב' פעמים.
ולא גרס כל מקום שזמנא במים כתיב.

תאכלו כלים אשר במים כל אשר לו
סנפיר וקשקשת כתיב) הוילי וכללים
קמוכים הם והפרט אינו צינין
אלא אחריהם כתיב צינים ונחלים
דמשמע צינים ונחלים הוא דרשינין
אלא דמיעוט מהני למעוטי פורתא
חדא מילתא ותו לא: חד למעוטי
הכי דכי הוה דינין להו כללל ופרט
לא הוה ממרבי ענין הפרט אלא
דבר המתלטל וגופו ממון וממילא
הו ממעוטי כל בני: אחיי לקרן
כנין שנגב. לקמן ה"א בשמעתין (סח).
דאם נגב דמהה והוכחה או חולה
משלם כשעת הגניבה דכתיב' חיים
החיייהו לקרן של גניבה שהיא שלם:
מ"ט דרכ. לקמיה ה"א דהאי פירקא (ע"ה):
אס המלא כעדים. אס תמלא תמלא (ס)
בעדים תמלא הכפל שהוה קנס
דצינין: פרט למרשע אס טלמו.
אע"פ שזאו עדים אחרי כן אין משלם
כפל: ההוה מיכטי ל' למודה כקנס
דפטור. אס לא זאו עדים אחרי כן
ואייתר ליה אס המלא תמלא לפטור
אפילו זאו עדים דאי לא כתיב אלא
חד קרא הוה מוקמינן ליה כלל זאו
עדים: כל הני פרטי לפי הני.
אי למעוטי קרקעות ועבדים

מלמדה בקנס דפטור ומ"ד תרוייהו
באו עדים חייב ולמ"ד חד בגנב וחד
בשלמא אס המלא תמצא לכדרכא בר
דבי רבי ישמעאל (ד) דתנא דבי רבי
ישמעאל כל פרשה שנאמרה וגשנית לא
גשנית אלא לדבר שנתחדש בה ואימא
גנב עצמו בשבועה לא ס"ד דתניא
רבי יעקב אומר שנים ישלם שלא בשבועה
או אינו אלא בשבועה אמרת לא כך היה
מאי לא כך היה אמר אביי לא לכתוב
רחמנא שנים ישלם בגנב וליתו בק"ו
ממועין טענת גנב ומה טוען טענת גנב
דבהיתורא אתא לידיה אמר קרא לישלם
תרי גנב עצמו דבאיסורא אתא לידיה
לא כל שכן אלא שנים ישלם דכתב
רחמנא בגנב עצמו למה ל' דאפילו
שלא בשבועה והאי אס המלא להכי
הוה דאתא הא מיבעי ליה (ל) לכדתניא ידו
אין

וסטרות כדאמרן הא אימעוטי להו להך
מיהן פרטי דכתיבי בעל כל דבר פשע:
שנאמרת בה. אס המלא בעדים תמלא
דצינין פרט למדה כקנס: ואימא גנב
טלמו. לא ישלם כפל עד שישבע לסקר
הוילי ומקראי דלעיל נפקא לן גנב עמנו:
כחשה

אי הכי שפיר קשיא ליה. ומשני משום דלית
ליה פירכא אע"ג דהאי פירכא ליתא
בזבתייתא היינו משום דלא חש לפרשה:
מהיכא קמיימי ליה מבבב"א בתרא
כבב"א גופ' חיים כתיב ביה. גם זה
שלא ה"ר אשר מלוגי"ל את ר"י דלכתיב
תקשה

המצא תמלא ל"ל דהא כיון דלא מלי
לרבויה כללל ופרט וכלל טפי אלא
בעלי חיים משום כלללל גופיה חיים
כתיב ביה א"כ ע"כ חיים כלללל לא
אמיא דאי כלללל אמאי אינטרין כל
ההו פרטי לא לתמוז אלא גניבה
ומייה והוה מרבינין נמי כל בעלי חיים
אלמא לאו כלללל הוא אלא פרטא
ומפרט דמייה לחוד נרבה כל ז"ח
ומכל הני פרטי נרבה כל דבר והכי
איתא בסמוך אי לאתוי בעלי חיים
מחיים נפקא והשיב ר"י דלקמן ודאי
דאיכא כללל ופרטא וכלללל כדאמר
שדי שור בין המלא תמלא קאמר
שפיר דמענין הפרט דשור מרבינין
אפילו דלאו ז"ח דכל ז"ח מפרטא
דמייה נפקא אבל הכא כללל המלא
תמלא אי חיים לא הוה כלללל היכי
מתרבו דלאו ז"ח מפרטי כיון דליכא
כלל בתרא לרבויה מיימייה ענין הפרט
והוילי שאין לכות מהן כלום אס
נעשה חיים פרט ע"כ לרשינין אנו
לעשות מחיים כלל ויבואו הפרטות
למעט מן הכלל ונאמר מה הפרט
מפרש דבר שנכלמו ממנו ונמעט
מהם עופות ומאיים אע"ג דהאי
תנא אין נראה לו לתפוס זד טומאה
היינו דוקא לפי מה שהיה יכול
לתפוס זד ז"ח ורובה לעשות כלל
דמייה כמו כלללל דגניבה אבל השתא
דמסיק דמחיים לא משמע אלא ז"ח
ואין יכול לתפוס זד ז"ח דאי פרטי
למה ל' ע"כ ה"ה לרין לתפוס זד
טומאה להכי אינטרין המלא תמלא
לכות כל דבר דמסיק:

למעוטי דבר שאין מסוים. אית
ספרים דגרסי (א) לאתוי
ולעיל (דף סג. ד"ה דברי מפרש:
אי הכי שיה ע"פ. ה"מ לאקשויו שור
ז"ח (א) דממענין הפרט דמייה
לחוד מרבינין כל דבר אפילו דלאו
ז"ח ולפי שהגמרא התחיל דרשו
בשור שהוא ראשון נקט הכי אבל
באמת הוא ששניהם מיומרים:
אין

למודה בקנס דפטור ומ"ד תרוייהו
באו עדים חייב ולמ"ד חד בגנב וחד
בשלמא אס המלא תמצא לכדרכא בר
דבי רבי ישמעאל (ד) דתנא דבי רבי
ישמעאל כל פרשה שנאמרה וגשנית לא
גשנית אלא לדבר שנתחדש בה ואימא
גנב עצמו בשבועה לא ס"ד דתניא
רבי יעקב אומר שנים ישלם שלא בשבועה
או אינו אלא בשבועה אמרת לא כך היה
מאי לא כך היה אמר אביי לא לכתוב
רחמנא שנים ישלם בגנב וליתו בק"ו
ממועין טענת גנב ומה טוען טענת גנב
דבהיתורא אתא לידיה אמר קרא לישלם
תרי גנב עצמו דבאיסורא אתא לידיה
לא כל שכן אלא שנים ישלם דכתב
רחמנא בגנב עצמו למה ל' דאפילו
שלא בשבועה והאי אס המלא להכי
הוה דאתא הא מיבעי ליה (ל) לכדתניא ידו
אין

וסטרות כדאמרן הא אימעוטי להו להך
מיהן פרטי דכתיבי בעל כל דבר פשע:
שנאמרת בה. אס המלא בעדים תמלא
דצינין פרט למדה כקנס: ואימא גנב
טלמו. לא ישלם כפל עד שישבע לסקר
הוילי ומקראי דלעיל נפקא לן גנב עמנו:
כחשה

מרובה פרק שביעי בנא קמא

סה.

עין משפט
גר מצוה

(א) ויבנות כד: וש"נ,
(ב) כי"מ מנ, (ג) כחוספמ
כי"מ מנ: ד"ה אלל הגי'
דל, (ד) ולקמן קו, שבוט
לז: (ה) ופ' בתוס' פסחים
מח: ד"ה ל"ח ופס' מנחות
ז: ד"ה לחוב ופס'
כמוזות לו: ד"ה און,
(ו) ולקמן פו, (ז) גי' רש"י
טללס כמעיקרא דמיס
כל עשוי משמע וכו' וכן
הוא גי' הר"מ פ"ט,

כחושא והשמינה כו'. הגגג פטמה וקשיא לרב דאמר תשלומי ד'
וה' כשעת העמדה בדין וקס"ד בין שנהה בין הכחשה הגגג
בדיים: ומשני משום דאל' כו'. אלל שנהה בזמנים שהוקרו בהמות
בשוק או שנתפטמה מאליה משלם
הגגג הכחשה בדיים בטורח מלאכה
או במקל: מה לי קטלה פלגא.
הלך מההיא שעתא דלכחשה אמתלה
לה טביחה: ולכסוף שו"א ד'. בשעה
שאינה אלא מחייבת ליה בדיים
או שמינה משלם ד'. ובתמפקד (ב"מ
דף מג.) מפרש טעמא דכל כמה
דלתייה צעינא כשנותא דמרה קיימא
דהא צעי לאהדורה הלך כרשותא
דמרה הוקרה וההיא שעתא דתבריה
ושתייה הוא דקא גייל לה אלל אימצר
ממילא אמאי מחייבת ליה אההיא
שעתא דגולה וההיא שעתא זוזא הוא
דשו"א וגבי טביחה ומכירה היו כי
מזרה או שמייה: משלם קרן וחומש
ואשם. משום שבוטה ואין כאן כפל
דמזדה צנסק פטור: ואם משכאו
עדים. ומחייב כפפל הודה: משלם
כלל ואשם וחומש עולה לו כמוד
הכפל. שהי חומש לצעלים הוא והוא
שקל. וע"כ הא דר' יעקב בששון
כאחד החומש והכפל קמיייר דלי היה
כפילא טפי מחומשא לאו חומשא
הי ולא מיפטר ליה עד דמשלם
חומש דחומש כפרה כדעשה הוא:
ומכ"א

תורה אור השלם

1. אמ היקרא תפוצא
בדור הנגבה משור עד
המוד עד שיה ויהי שנים
ישלם: שמוה כב ג

גליון הש"ס

גברא אמר רב ששת
אמינא כי גי"מ לכול דף
מז ע"כ ופ"ג: תוס' ד"ה
לכתוב וכו' וכן בהחובל
בני ורפא דפ"א. וכן
מנחת ג פ"א מנחת ח
ע"כ:

מוסף רש"י

אין לי אלא ידו. אין
לי שיתחייב כול אלל כומן
שלקחו בידו (ב"מ נו.) בגו
חצירו וקרפיו מנין.
שלם ונעשה שם ויעל
כפיה לנגבה מנין שקמה
לו חצירו ומחייב כלל
(שם ובג"ד: שם י.) בעל
הבית שנותן טענה גגג
בפקדון. פטר עלמו ע"י
גניבה שטתן גגג הימה,
וטמר חס פטור מגניבה,
וקר"ל שלם כשנע ופלו
עדים משלם כלל כנגב
עלמו. אלל אם הודה אח"כ
אין כאן כפל דמיה צנסק
פטור, אלל חומש ואשם
מי משום שנתעב הפקדון
(שבועות ד.) משלם
קרן וחומש ואשם.
ולא כפל דאין משלם
קנס על פי עלמו (קטו)
(קל.) משלם תשלומי
כפל. משום ששים,
ואשם. משום שנתעב, אלל
חומש לא משלם (שבועות
ד.)

אין לי אלא ידו גגו חצירו וקרפיו מנין ת"ל
ואם המצא תמצא מ"מ א"כ לימא קרא או
המצא המצא או תמצא תמצא מדשני קרא
ש"מ תרתין: גופא אמר רב "קרן בעין שגגב
תשלומי כפל בתשלומי ארבעה וחמשה
כשעת העמדה בדין מאי טעמא דרב אמר
קרא גניבה וחיים אמאי קאמר רחמנא חיים
בגניבה אחייה לקרן בעין שגגב * אמר רב
ששת אמינא * כי ניים ושכיב רב אמר להא
שמעתא דתניא: כחושא והשמינה משלם
תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה בעין
שגגב אמרי מושום ד"אל' אלא פטימנא ואת
שקלת ת"ש השמינה והכחשה משלם תשלומי
כפל ותשלומי ארבעה וחמשה בעין שגגב
התם נמי מושום דאמרין ליה מה לי קטלה
כולה מה לי קטלה פלגא כי קאמר רב
יבויקרא וזולא הוא דקאמר היכי דמי אולימא
דמעיקרא שו"א זוזא ולכסוף שו"א ד' זוזי קרן
בעין שגגב לימא פליגא דרב אדרבה * דאמר
* רבה האי 'מאן דגול חביתה דחמרא מחבריה
מעיקרא שו"א זוזא ולכסוף שו"א ד' זוזי
תברה או שתייה משלם ד' איתבר ממילא
משלם זוזא אמרי יכי קאמר רב כגון דמעיקרא שו"א ד'
ולכסוף שו"א זוזא קרן
בעין שגגב * תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה
כשעת העמדה בדין תני
רבי חנינא לסייעיה לרבי' בעה"ב שמעון טענת גגב
בפקדון ונשבוע הודה ובאו
עדים אם עד שלא באו עדים הודה 'משלם קרן
וחומש ואשם ואם משכאו עדים
הודה 'משלם תשלומי כפל ואשם וחומשו עולה לו
בכפילו דברי רבי יעקב
וחכמים

אין לי אלא ידו גגו חצירו וקרפיו מנין ת"ל
ואם המצא תמצא מ"מ א"כ לימא קרא או
המצא המצא או תמצא תמצא מדשני קרא
ש"מ תרתין: גופא אמר רב "קרן בעין שגגב
תשלומי כפל בתשלומי ארבעה וחמשה
כשעת העמדה בדין מאי טעמא דרב אמר
קרא גניבה וחיים אמאי קאמר רחמנא חיים
בגניבה אחייה לקרן בעין שגגב * אמר רב
ששת אמינא * כי ניים ושכיב רב אמר להא
שמעתא דתניא: כחושא והשמינה משלם
תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה בעין
שגגב אמרי מושום ד"אל' אלא פטימנא ואת
שקלת ת"ש השמינה והכחשה משלם תשלומי
כפל ותשלומי ארבעה וחמשה בעין שגגב
התם נמי מושום דאמרין ליה מה לי קטלה
כולה מה לי קטלה פלגא כי קאמר רב
יבויקרא וזולא הוא דקאמר היכי דמי אולימא
דמעיקרא שו"א זוזא ולכסוף שו"א ד' זוזי קרן
בעין שגגב לימא פליגא דרב אדרבה * דאמר
* רבה האי 'מאן דגול חביתה דחמרא מחבריה
מעיקרא שו"א זוזא ולכסוף שו"א ד' זוזי
תברה או שתייה משלם ד' איתבר ממילא
משלם זוזא אמרי יכי קאמר רב כגון דמעיקרא שו"א ד'
ולכסוף שו"א זוזא קרן
בעין שגגב * תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה
כשעת העמדה בדין תני
רבי חנינא לסייעיה לרבי' בעה"ב שמעון טענת גגב
בפקדון ונשבוע הודה ובאו
עדים אם עד שלא באו עדים הודה 'משלם קרן
וחומש ואשם ואם משכאו עדים
הודה 'משלם תשלומי כפל ואשם וחומשו עולה לו
בכפילו דברי רבי יעקב
וחכמים

דמייתי לה איוקרא חולא וכן פרק כל שעה (פסחים דף ג.)
לך דודאי לפי דמים משלם דלל גרע מגולן דתמן כל הגולנים
משלמים כשעת הגזילה וי"ל דעיקר רב לא אהא
לאשמועינן אלל תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה
כשעת העמדה בדין והא דקאמר מ"מ דרב
אמשלומי כפל ותשלומי ד' וה' קא צעי וה"פ
אמר קרא גניבה חיים אחייה לקרן בעין שגגב ומשמע
ליה דוקא לקרן ולא תשלומי ד' וה' וא"ת
בהגולן קמא (לקמן דף קה.) דלמך רבא גול
שלם אגודות * גי' פרוטות והולו ועמדו על
צ' והחזיר לו צ' חייב להחזיר לו אשת ומנא
תנא גול חמץ ועבר עליו הפסח אמאי לא
מייתי רביא ממנתי' דכל הגולנים משלמים
כשעת הגזילה כיון דלענין יוקרא חולא נמי
י"ל דממנתינן דכל הגולנים לא מני מימי
דחמץ אם איחא לגזילה בעין הויא צת השנה
ולהכי כי ליחא נמי בעין משלם כשעת
הגזילה אלל גבי אגודה דאם איחא בעין
לא הויא צת השנה דהשתא לא שו"א פרוטות
הויא אמינא דכי ליחא נמי לא משלם אלל
מההיא דחמץ ועבר עליו הפסח מייתי שפיר
דלילו הוי בעין לא שו"א מדי אפ"ה היכא
דליחא בעין משלם דמעיקרא ובפרק כל שעה
(פסחים דף ג.) הוי מני לחמיו מההוא
דגול חמץ דמשלם דמעיקרא אלל דמיחא ליה
להציא היכא דכל הגולנים שהיא שניה
חתיבה ועוד אורי' דמגול חמץ לא מני
למידק כלל דלפי דמים משלם היכא
דמעיקרא שו"א ד' ולכסוף: שו"א זוזא
ד"ה ד"ה דגבי חמץ כי ליחא בעין צעי
לתשלומי ליה חמץ מעליא כאותה חתיכה
שגול דלפי מדה משלם אלל לא דמים של
שעת הגזילה: דר"בא כחושא והשמינה כו'.
תימה היכי פ"ד דרב שמת דבר רב
כחושא והשמינה דא"כ היה מגרע כמו של
קרן וממילתיה דרב משמע שצא ליפות
כחו של קרן ולגרע כח כפל וד' וה' דקאמר
אחייה לקרן דוקא בעין שגגב ואחיה משמע
לשון יפוי כח וי"ל דאחיה אין לשון יפוי
אלל לשון חסרון ומשמע דקאמר
"טללס דמעיקרא [משלם] כפל ד' וה' כשל
עשוי משמע אפי' מעיקרא שו"א זוזא
ולכסוף ד' דומיא דטלה ונעשה איל
משלם כפל כי השתא לפי ר"י דלקמן
ושם אפרש צעי' ומיהו ר"מ פ"י צע"א
לקמן דלגרע כח הכפל קאמר רב כשעת
העמדה בדין ולא ליפות: **אנא**
מפטימנא ואת שקלת. משמע דכשנתפטמה
מאליה הוי כשעת העמדה בדין ולפי זה
הוה מני לאוקמי מילתיה דרב כשנתפטמה
מאליה ולא הוה נריך לאוקמיה ציוקרא
חולא ומיהו לפי האמת אפי' כשנתפטמה
מאליה משלם כפל ד' וה' בעין שגגב כמו
בטלה ונעשה איל דאמר לקמן דמשלם כפל
ד' וה' כעין שגגב ואלו חטו מורא גגבי
מיך דכח נמי כשנתפטמה מאליה מני
אמר ליה חטו שמינה גגבי מיך דוקא
ציוקרא חולא הוא דקאמר רב כפל ד' וה'
כשעת העמדה בדין דלל שיך למימר
חטו יוקרא גגבי מיך וטעמא אפרש לקמן
צע"ה גבי הא דקאמר טללס דמעיקרא
דמים כשל עכשוי: **במה** אי קטלה כולה
פ"ג קטלה פלגא. פ"ה משום דהכחשה
אמתלה לטביחה היא וקשה לר"י דלל
שייכא הכחשה לטביחה מידי כיון
שאם היה הורגה כולה בעינין זה לא
היה צה דין ד' וה' אלל הכי פריך מה לי
קטלה כולה דאין הולכין במה הדמים
דהשתא דקטלה בשנייה ואינה של נגגב
אלל במר מעיקרא שהיתה שלו וה"ה
בטלה פלגא ולפי זה ה"ה בהכחשה
ממילא דמשלם דמעיקרא דמה לי מתה
כולה מה לי מתה פלגא ודאי מתה כולה
מאליה יש לחייבו דמעיקרא שהיתה של
נגגב ולא במר השתא ותי קא משני
ומוקי מילתא דרב ציוקרא חולא לא הוה
מני לאוקמי כחשה דממילא ועוד אורי'
דמני לפרש צע"א מ"ל קטלה כולה מ"ל
קטלה פלגא כלומר אפי' למ"ד אין לשיחיה
אלל לצסוף ולא מחייב ד' וה' עד משהו
אחרון אפ"ה לא אולנין במר השיבוטה
דההיא שעתא כפי מה שהו' שוה במשהו
אלל כפי מה ששוה קודם שחייבה א"כ כי
קטלה פלגא נמי דהיינו הכחשה לא
אולנין במר השתא אלל במר מעיקרא
ולפי טעם זה ה"מ לאוקמיה מילתא דרב
בהכחשה ממילא:

התם דכפרישית:
ליבתוב או אם המצא המצא או
תמצא תמצא. משמע
לאורחיה דקרא ליכתוב צ' פעמים
מיצה אחת * וכן בהחובל (לקמן פה.)
גבי ורפא ירפא וקשה (סדרתים היו
בדוקין (פסחין דף מ: ושם ד"ה מההוא)
קאמר גבי ג"ש דהיטע היטע דמופנה
מדה"ל למכתב או דרוש תדרוש או
חקור מחקור מדשני קרא צדכוריה
כדיטע כו' משמע דלי הוה כתב הכי
לא הוה מופנה ולאמי אכתי הוה
מופנה מדהוי ליה למיכתב או דרוש
דרוש או מחקור מחקור וי"ל דאין
ה"ג אלל משום דאין יורד לאותה
סברה ויחא ליה למקט כול לשון
השגור ככה מקומות כמו בעניק
מעניק נתון חמץ (דברים טו):
גופא אמר רב קרן בעין שגגב.
במסקנא דמילתא אמרין
דרב איירי לענין יוקרא חולא וא"ת
ומאי קמ"ל ממניתינן היא כריש הגולן
קמא (לקמן דף ג.) כל הגולנין משלמין
כשעת הגזילה ואע"ג דמנתי' משמע
לענין שנייה איירי כגון עלים ועשאן
כלים והתם (דף לו.) נמי קאמר
בגמ' כל הגולנים משלמים כשעת
הגזילה לחמיו דר' אלעאי גול טלה
ונעשה איל נעשה שנייה צידו וקנאו
מ"מ לענין יוקרא חולא נמי איירי
כדמוכח צסוף תמפקד (ב"מ דף מג.)

יג א מיי פ"א מהל'
גניבה הל' ד סג'
עשין עת טושיע ח"מ כ"י
שז ספיק ג:
יד ב מ"י שם סג' שם
טושיע שם:
פז ג מ"י שם הלכה יג
קמ' שם טושיע ח"מ
שם ספיק ד:
פז ד טושיע שם בהג"ה
ונכתיב א:
יד ה מ"י שם טושיע שם
ע"י ד:
יח ו טושיע שם ס"ג:
יט ז מ"י שם הלכה יד
ופ"ג מהל' גיולה הל'
א קמ' שם טושיע ח"מ
שם ספיק ג וי"י שג' ספיק
י:
כ ח מ"י פ"א מהלכות
גניבה הל' ד ופ"ג
מהלכות גיולה הל' כ
שם טושיע ח"מ כ"י שז
ס"ג וי"י שג' ספיק יא:
כא ט מ"י פ"א מהל'
גיבה הל' ד סג'
שם טושיע ח"מ סג':
כב י מ"י פ"א מהל'
גניבה הלכה א סג'
עשין עת טושיע ח"מ סג':

כפילא